

Tertium

Preceptū

si pōt de laborib; alijs intelligi ut si q̄s nō intencōe oſperādi alias ut forte de abulādo trāfir; i die festo p ymēa suā aut agr̄ q̄ trāſeuclō putget modicū qd̄ p incur ā manſeat purgādū. a reparet modicū de ſepe q̄ in ali qua p arte rupta aut inclinata fuit. aut iuxta vites eigat vñ palum vel duos incliatos. aut aliud p uum faciat qd̄ ſic trāſe undo occurrat faciendum. lxx

l will. **T**ercio querer; quis vtrū xpianus toto die festivo obligatus fit habere aīm recollectū a ſe exercere in ſuū nōtis nouē exercitīs. **R**e. q̄plicet illud eſſ bonū nō tñ ē hō ad hoc ob ligatus virtute illius precepti ymo in multis caſib; pōt ſe occupare exercitio/operū extero rū eū a talibus diſtrahencū ut cū ncītas vrg;. aut pietas ſua ſuadet. ymo dicunt aliq̄ docto resut cācellari? modern? q̄ in die festo pōt hō affumere. ſibi aliquā recreacōe; ſpatiū vel ſolaciū dūmō hoc fit ſibi hōestū q̄ talit fiat ut non cōmittantur illa peccā p que offenditūr deus q̄ potissime mōrlia ut ſūt ebrietates. piuria. rixe. deſideria carnalia. verba. opera aut carniā luxurie a cetera ſimilia que in diebus festis ſūt duplicitia peccata Idem de choreis. ille vero autoritates ſactozrum que ſonāt q̄

Capitulum

Tertiū

in diebus festis in hil nīſi oracō. m aut deo aut huiusmōi vacan dum fit ut dicit alexan. de hal. in ſuo. iij. intelligēde ſunt q̄ in hil coñrūm vacationi dīmorū a quo d huiusmōi vacationes; impedit a gedū ē ut fit opa ſeru lia p hibita vbi non ncītas vi get nec ſuad; vtilitas. vñ thō. di. in. iij. di. xxii. q̄ lic; non te neatur hō toto die festo oraē a oib; hōis tenetur tñ ſe toto die ſeruare ydoneū ad orandū. Et ad dit ibidē q̄ act⁹ mīrīmonia lis lic; careat culpa tñ q̄ racōe; dep̄mit. p̄t carnalē delcācoe; a hoie; ad ſpuālia tēderenon ſi mit. id eo in dieb; festis q̄ alijs i qb̄ ē p̄cipue ſpuālibus vacā dum non lic; petere ſiugale de bitū. Exemplū vide paulo ſupra greg. dyalogorū pñti p̄cepto .c. i. f.

Capitulu Terciū

Tercio ad hoc manda tu memēto ut diē ſab bati ſanctifices reduci tur reuerencia et ſanctificatio ſeptem ſacramētorum noui te ſtamenti. **H**ic enim ſanctifican tur tempus a locus. ita ſancti ficari debent ſeptem ſacramen ta de quibus in ſequentibus di cetur latius q̄ptum ad ea q̄ ſunt necessaria. **D**obi pñmo nōn a q̄ ſcō; hugo. de ſacto. victore

Tertium

Preceptum

Amagnum dicitur illud. **Sacramenta** sunt instituta propter vulnera peccatorum sananda. **E**s est enim ecclesia velut apotheca vel domus prudissimae medicorum nostra oculis infirmatibus antidota sufficietia ostendit. **V**bi infirmus est peccator. medicus est Christus. minister medicorum est sacerdos. antidotum est virtus sacramentorum. sed vasa antidotum sunt sensibiles forme. viij. sacramentorum. **S**ecundo non nondum quod in septem sunt sacramenta nomine legis. quod secundum themistocleum. septem sunt vulnera quibus sunt hic infirmatur. tria sunt peccata. quatuor sunt penitentiae occasiones peccatorum a seque. **P**rimum malum est peccatum originae nostra quod est baptismus. **S**ecundum est veniale peccatum nostra quod est approbatum institutum oleum extremeunctionis. **T**ertium est mortale peccatum nostra quod est penitentia. **Q**uartum est infirmitas ad bonum contra quod est omittatio. **I**nimum est ignorantia errorum contra quod est ordo. quod ordinatus debet esse doctus ut possit docere. **S**extum est concupiscencia effrenis. contra quod est inimicium. **S**eptimum est affectio ad terrena et caducam cum tempore vel tempore inordinato coniunctum est eucaristia. ubi visibiliter deum videndo ad invisibilium Christum et accedit in uitam. **C**erto non dum quod septem sacramenta ergo

Capitulum

Tercium

efficacia et virtute habet a diebus diu simode. **P**rius a deo principaliter quod deus solus gratiam creavit et peccatum dimittit. **S**ecundo a passione Christi tanquam a causa meritoria nam Christus in primo instanti sue corporis se prius obtulit propter nos genes humanae quam oblationem consumata fuit in cruce. quod oblationem quod ex summa caritate presentavit et a summo nobilissimo filio dei. id est acceptissima patri fuit. **E**t ad illud loquitur beatus Augustinus. de civitate dei. circa principium ubi dicit. de Christi latero fluisse septem sacramenta huius autem passionis meritum hodie enim in recepto eiusdem et communicatur voluntati sacramentum aliquod recipere. lex enim dominatus est secundum angelum. **C**ur deus hoc quod per nullum peccatum est in infinitum malum deus placuisse vult nisi sibi offeratur maius bonum quam per peccatum malum est. et hoc sit quoniam prius Christus passus offert. illud videlicet apostolus Romanorum. v. ubi habuimus dictum super habendum ut et gratia. vnde eccl. in passione Christi via sacramenta plenata fuerint. **B**aptismus in aqua lateris Euchaistica in sanguine lateis Confitemacio in aggressu terribilissime mortis. **P**restitia in lacrimis Christi qui sunt hostia et sacerdos. **H**abitationem in generatione filiorum ecclesie per aperitionem lateis. **V**incitudo extrema in effusione sanguinis

Tertium**Preceptū**

multipli^{cis} **Tercō** habet effica^{tia} a fide eccie sine cui⁹ fide colla^{ta} non valeret. **Quarto** a caita^{te} suscipientis quedā habet ma^{iorē} efficaciā ⁷ hoc ultimū scđ; q^o mai⁹ est scđm hoc etiā plus haurit de medicīa vasor^z grē. iuuat aut miro mō recep^{co} sac^{mētor^z} hōies q^o ut cōmu^{ter} di^{cūt} doctores vīm habet ex ope opato id ē ex vītute ipō^z signo rū er pacto xpī ⁷ fide eccie. **Et i** sacramentis datur grā ⁷ nō exi^{gitur} q^o hō se sp disponat s^z exi^{gitur} q^o hō gracie se non oppo^{nat.} **¶ Quo ad sacramenta in** spāli primo de baptismo sunt tria sciēda. **Priō** quē fructū de⁹ p hoc sacramentum nobis dede^{rit}. **Secūdo** q^o fieri debet a serē tib^z hoc sacramētu. **Tercō** quis teneatur sciē talia. de primo po^{nūtur} qnq^z fruct⁹. **Prīm⁹** ē remissio peccati originalis q^o sic oēs in adam moriūtū ita oñes in xpō viuificantur sc; per baptis^{mū}. **i. cornī. xv.** **Secūdo** datur oēs virtutes vīc; caritas. spes. fides. iustitia. tpacia. prudētia. fortitu. ut determinatū ē i cle. de summa trīm. ⁷ fide catholica. **Ter** cō character spālis im̄p̄mitur aī me q^o cedit in gloriā ppetuā beati. ⁷ in osuſioe; et nam dānat de quo caractē determinatur abi^{no} cencō ext̄. de bap. ⁷ eius ef^{fectu}. c. maiores. **Quarto** oñis pe

Si. B. apud

Capitulum**Terciū**

na peccō relaxatur q^o p baptis^{mū} hō cōsepelitur xpō passo. ⁷ regeneratur s^m apostoli Cōse pulti ei sumus xpō p baptismū in mortē. **R**into ianua celī bapti^{sato} aperitur in cuius signū ce^{li} apti sunt sup xpīm baptisatu^{luc. in.} Que aut fieri debeat a se^{cularib^z} qn baptisaē eos opt^z. **S**ciend q^o tñto cauci⁹ h delēt procedere qn^{to} maior vīc; insi^{nit} hō ppetuo fruēdi defectus pōt omitti p vnu verbū additū vel subtractū. **P**riō ibi videant ut mateia sit apta vīc; ut sit aq^{elē} elem̄tais puāt naturalis. Ex q^o pt; q^o apta materia sunt aqua pluinalis. maris. flumis. stag^m. putei vel fontis. ⁷ a^c resolu^{ta} ex rore. pruina. mūe. grandi ne glacie. **E**t fieri non pōt in ali q^o alio liquo^e. ut vīmo. ceruissa vīma. medone. oleo. lacte. bio dio exp̄ssode piscib^z vel carnib^z. rosacea sublimata seu alchimi ca. sudorē. saliuia nec de burzeta extracta de sba pisoz. nec i mī ue glacie grādīne a pruinanī fint resoluta. dubiū aut est an baptisetur q^o s in līxūtio. tipsa na extracta de substācia ordei balneo sulphureo ⁷ lūtosa aq^o. **¶ Secūdo** videatur ut for^{ma} sit debita quo ad ea q^o sūt de necessitate sacramēti ⁷ eā de necessitate vitādi peccatum. **F**or aut baptismi quam tenet

Tertiu

Preceptum

romana ecclesia est ista. **Ego bap-**
tislo te in nomine patris et filii et spi-
ritus sancti. Et habetur extra
de baptismo et eius effectu: **Si**
quis est permittitur appellari nomine
vicarius; in kateria de ritu ro-
miane ecclesie. **H**oc precedet omnia
non sunt de necessitate sacramentis.
animus vero non est de necessitate bapti-
smi nec de essentia sacramenti
nec de necessitate precepti nisi ubi
suetudo parvularis hoc habet.
quod velis suetudo hoc non habet;
nec est de fide christiana; sed ego sit
de necessitate non sacramenti. **H**oc pre-
ceptum ecclesie velis. in baptismo ei
prima persona intelligitur. et est
semper regula iuris quod mutatione
quocumque modo fiat in fide ecclesie
stica sacramentorum obligat ad
preceptum nisi ex impossibilitate vel ex
necessitate fiat. **E**t suetudo ecclesie
ligat ut statutum. **H**ic ut co-
suetudo populi ligat ut lex. **Q**uis
autem scire teneatur haec formam
dicit p. pa. i. n. d. v. **F**ormam
baptismi forte non oes scire te-
netur nisi quibus incubuit ex
officio ut cuiusvis vel obstatum
cui sepe incubuit. **E**t non solum pos-
sunt seculares in easu necessitatibus
baptisare sed debet quod si non oc-
curreris morti corporis cum posses
esse regem mortis. sic multo ma-
gis si non succurras morti aie-
re. unde si hoies appetunt diviti-
as corporales ut dent elemosini-

Capitulum

Tercium

nas. cur non appeteret plus di-
uitias spuiales vicis; scia; ut det
spuim elemosinas que maiores
fuerint. **A**dutendum tamen quod si non
sit periculum de tardacione bapti-
sandi debet quis expectare unde
neum minister quod solus sacerdos
hunc ex officio baptisare nec al-
terius licet; non in necessitate. tamen quoniamque
huius conscientia dictabit ei quod puer
est in periculo moriendi antequam
veniat potes et volens et debet
baptisare ipse non solum potest. **H**oc
etiam debet eu baptisare si sciatur
formam baptismi et simplices
debent querere a fratris an bene
baptisauerit vel an debitam for-
mane sciatur. in periculo etiam si solum
manus vel aliud membrum nascitur
baptisandum est secundum thomum. et
plures alios. et secundum locum. in cimi-
teio sepelientem hec ille. **T**er-
tio baptisandas debet attendere
ut simul sit ablucio in aqua et
forme placido. unde dicitur. augustinus.
super Ioh. omel. viij. **A**ccedit
verbū ad elemētum et fit sae-
mētum non aut accedit rite sal-
tem nisi fiat simultas talis quod
declarat loco. dices. **N**oluit Christus
nos obligare ad tantā subtilētē
simultatē quam vir hunc possit per-
dere vel seruare. sive enim sacer-
dos prius immergat una immerge-
re. et postea incipiatur verba cum
secunda immersione. sive prius

Trettum

Preceptū

ic平iat verba et dicat. ego bap
tizo te immergat aut aspergat in
casu cum verb sequentib; sufficiens
est similitas dūmodo tñ prola
cō nō finiatur ante incep cō em
ablucois. nec abluco an incep
cō em prolacōis. Quarto quis
q̄ baptisatus in se et in suis oti
nue meditari debet quid pmi
serit patrī p eo ac si met bap
tisatus promissi vici; refigre
dyabolo et pōpis eius. Et licet
illud non sit proprie votū q̄ e de
necessariis. Certū tñ est bapti
satū graui⁹ peccae q̄ non bap
tisatum ceteris parib;. **Q**uā
to vidēdum est ut leuās nō fit
mōchus. Item ut nō fit cōsan
guine⁹ vel affinis. ut dicetur de
confirēcione. itē ut sit vnuis m̄si
cōsuetudo obstet. Ex pmissis oī
p̄b⁹ ptz q̄ baptism⁹ constituit
xpianū ut familiē xp̄i asscriba
tur ut dei fili⁹ adoptiu⁹ sit. s̄ p
cohēcione militib; xp̄i asscribi
tur.;

Capitulū iij. precepti iij.:

Ecūdum sacramētū e
cōfīcōis. cuius fruct⁹
sūt tres p̄ncipales. Pri
m⁹ q̄ character sp̄alis aie ibi in
a p̄mitur. **H**acō est q̄ cōfīcio
e sacramētū quo hō deputatur
ad aliq̄s sacer puta ad officio
ne; fidicā ostēte ei⁹ defensōem

Capitulum

Quartum

vna in frōte recipitur hoc sac
mentū p̄ imp̄ssioe; signi crucis
epō dicēte. signo te signo cru
cis ne erubescas xp̄m crucifixū
cōfiteri verbo et ope. **V**nde thōs
dic. q̄ xpianor duplex ē pug
spūalis. vna q̄ q̄s pugnat coī
imp̄dientes salutem suū p̄fus
et hec oībus idicitur. s̄ ad hoc
non datur sacramētū cōfirma
cōmis. s̄ ad sistendum fortit in
pugna. qua q̄s nomen xp̄i in
pugnat et inuictus xp̄i cōfes
sor p̄maneat. **E**t huic pugne
non omnes exponuntur. nam
q̄uis cuiuslibet bap̄tisati et cre
dētis sit cōfiteri fide quādo cōfes
sio ab eo expeditur non tñ est
cūnīslib; se libē exponere s̄ tñ
confirmati. **E**t hoc pat̄ in apo
stolis in quibus hoc sacramētū
iniciū sup̄sit q̄ an aduen
tum sp̄ussanci cōfirmatis eos
erant fores clause cenaculi. p̄t
metum iudeor postea vero re
pleti sp̄ussanci cōferūt cum fi
ducia loqui et publice verbum
dei predicare. **E**ciam crīstus eū
prius ait. **D**edete i ciuitate do
nec in duamini virtute ex alto
Luce. ultimo. **S**ic eciam vide
mus q̄ qui ad mūdi miliciā eli
guntur eis imprimitur aliqd
signū permanens ut aureū bal
thū vel simile. **E**t olim cauteio
brachium talūm signabatur
ad d̄ram alior. **E**t etiā in bello